

UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE STATISTIČKOG PORTALA CENTRALNE BANKE BiH

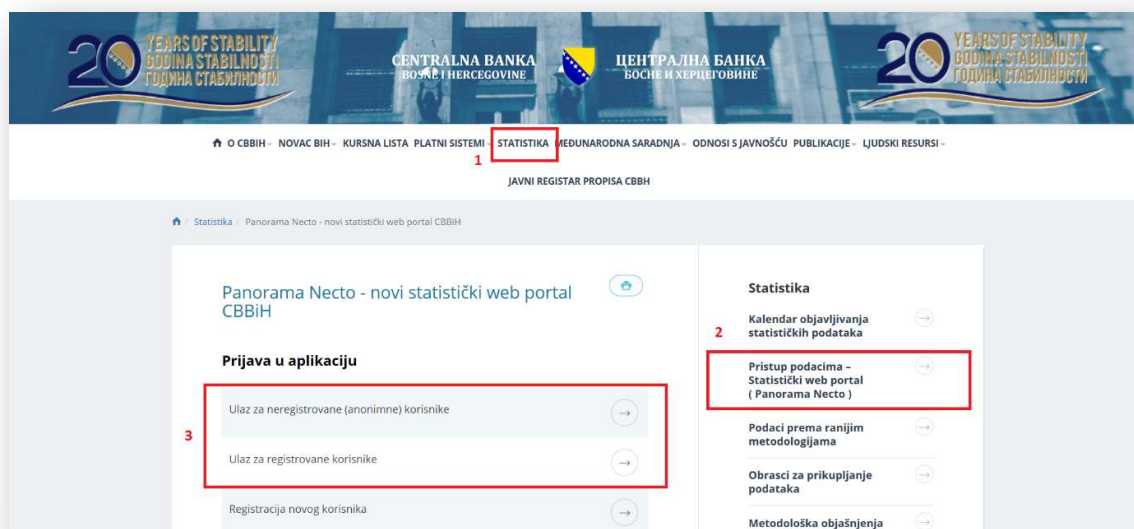
Centralna banka Bosne i Hercegovine
Sarajevo, 2020. godine

Sadržaj

1.	Pristup statističkom portalu	2
2.	Korisnički interfejs statističkog portala	4
2.1.	Popis radnih ploča / izvještaja	4
2.2.	Područje za prikaz podataka.....	4
2.3.	Područje za prikaz filtera	4
2.4.	Text box s napomenama	5
2.5.	Text box s linkovima	5
2.6.	Glavni meni.....	6
2.6.1.	Prikazivanje i uklanjanje liste radnih ploča / izvještaja	7
2.6.2.	Nedavno otvarane radne ploče / izvještaji.....	7
2.6.3.	Favoriti.....	7
2.6.4.	Dodavanje radne ploče u listu favorita	7
2.6.5.	Prilagođeno štampanje u PDF	8
2.6.6.	Export podataka u željeni format	8
2.6.7.	Analiza podataka - One-click Insight	9
2.6.8.	Save As, Reload.....	11
2.6.9.	Izmjena lozinke i podataka o korisniku	11

1. Pristup statističkom portalu

Dinamičkom dijelu statističkog portala Centralne banke Bosne i Hercegovine pristupa se preko tzv. Bridge stranice koja se nalazi na web-stranici Centralne banke Bosne i Hercegovine (www.cbbh.ba) pod linkom „Pristup podacima – Statistički web-portal (Panorama Necto)“ koji se može locirati pod linkom „Statistika“:

Slika 1.

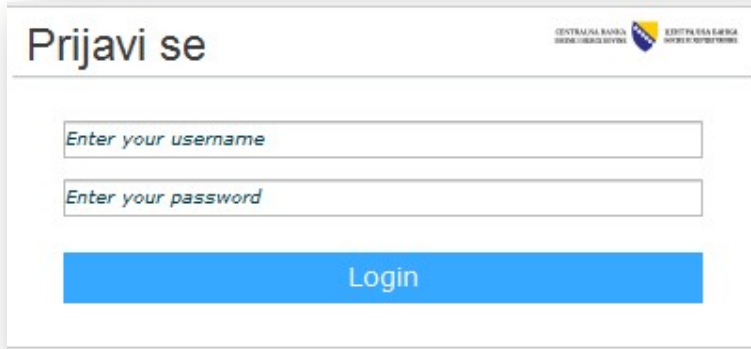
Zavisno od toga na kojem jeziku pregledate web-portal Centralne banke BiH, na tom će se jeziku otvoriti i statistički portal. Portal se može otvoriti na bosanskom, srpskom (na ćirilici), hrvatskom i engleskom jeziku.

Molimo da prije korištenja provjerite osnovne predulove neophodne za korištenje ove web-aplikacije, a to su posjedovanje računara minimalne procesorske snage preko 2,2 GHz, 2 GB rama s instaliranim operativnim sistemom Windows 7, Windows 8 ili Windows 10 (sa instaliranim posljednjim update-ima). Panorama Necto se može otvoriti u sljedećim web-pretraživačima: Microsoft® Internet Explorer (posljednja verzija), Google Chrome (posljednja verzija), FireFox (posljednja verzija) i Apple Safari (posljednja verzija).

1. Prijava u aplikaciju je moguća na dva načina:

- Kao anonimni (neregistrovani) korisnik
- Kao registrovani korisnik

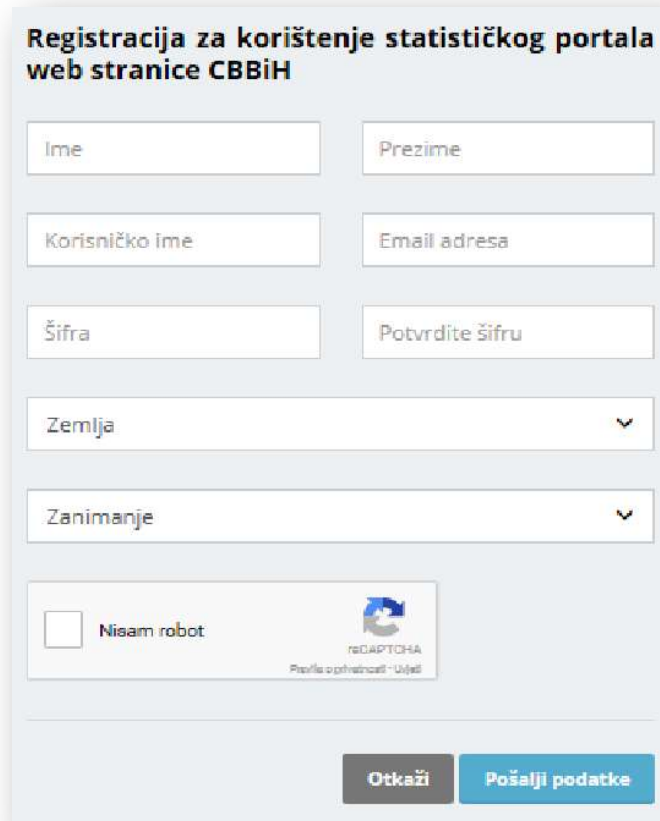
Anonimni korisnik ulazi direktno u aplikaciju. Od registrovanog korisnika će biti zatraženo da unese svoje korisničko ime i lozinku.

The screenshot shows a login form with the title "Prijavi se" in the top left corner. In the top right corner, there is a small logo and text for the Central Bank of Bosnia and Herzegovina. The form contains two input fields: the first is labeled "Enter your username" and the second is labeled "Enter your password". Below these fields is a prominent blue button labeled "Login".

Slika 2.

Ukoliko želite biti registrovani korisnik, na Bridge stranici odaberite opciju Registracija novog korisnika. Otvoriće se stranica za registraciju novih korisnika gdje trebate popuniti osnovne detalje koji su traženi, (naredna slika):

The screenshot displays a registration form titled "Registracija za korištenje statističkog portala web stranice CBBiH". The form includes several input fields: "Ime" (Name), "Prezime" (Surname), "Korisničko ime" (Username), "Email adresa" (Email address), "Šifra" (Password), and "Potvrdite šifru" (Confirm password). There are also two dropdown menus for "Zemlja" (Country) and "Zanimanje" (Interest). At the bottom of the form, there is a checkbox labeled "Nisam robot" (I am not a robot) next to a reCAPTCHA logo and the text "reCAPTCHA" and "Povlači oprivatnosti - Ujedi". At the very bottom, there are two buttons: "Otkazi" (Cancel) and "Pošalji podatke" (Send data).

Slika 3.

Razlika između registrovanog i neregistrovanog (anonimnog) korisnika je ta da registrovani korisnik ima mogućnost da u svoj privatni direktorij spasi promijenjene radne ploče čiji je izgled prilagodio svojim potrebama.

2. Korisnički interfejs statističkog portala

Sada kada ste pristupili dinamičkom dijelu statističkog web-portala Centralne banke Bosne i Hercegovine, otvoriće se početna radna ploča, na jeziku na kojem ste pregledali web-stranicu CBBiH:

The screenshot shows the 'Glavni ekonomski indikatori' (Main Economic Indicators) table. The table columns represent years from 2005 to 2014. The indicators include:

- Nominalni BDP BiH (u milionima KM)(1) tekuće cijene
- Stopa realnog rasta BDP-a (u %)(1)
- Stopa rasta potrošačkih cijena u BiH(2) - Prosječna godišnja stopa rasta CPI (u procentima)
- Stopa rasta potrošačkih cijena u BiH(2) - Godišnja stopa rasta CPI za decembar (u procentima)
- Buždet opšte vlade(3) - Prihodi (u procentima BDP-a)
- Buždet opšte vlade(3) - Rashodi(4) (u procentima BDP-a)
- Saldo
- Novac i kredit - Novac u širem smislu (USD) (u procentima BDP-a)
- Novac i kredit - Krediti nevladinih sektorima (u procentima BDP-a)
- Bruto devizne rezerve (u milionima KM)
- Bruto devizne rezerve (u milionima USD)
- Bruto devizne rezerve (u rješenima uvoza robe i usluga)
- Saldo tekućeg računa (u milionima KM)
- Saldo tekućeg računa (u milionima USD)
- Saldo tekućeg računa (u procentima BDP-a)
- Saldo robne razmjene (u milionima KM)
- Saldo robne razmjene (u milionima USD)
- Saldo robne razmjene (u rješenima uvoza robe i usluga)
- Saldo robne razmjene (u milionima KM)
- Saldo robne razmjene (u procentima BDP-a)
- Varijabilni dug sektora vlade (u milionima USD)
- Varijabilni dug sektora vlade (u milionima KM)
- Varijabilni dug sektora vlade (u milionima USD)
- Varijabilni dug sektora vlade (u milionima KM)

Slika 4.

Radna ploča se sastoji iz sljedećih komponenti:

2.1. Popis radnih ploča / izvještaja

Na lijevoj strani (označeno sa 1 na slici 4.) se nalazi popis svih radnih ploča / izvještaja podijeljenih u direktorije po:

- Jezicima
- Područjima statistike

2.2. Područje za prikaz podataka

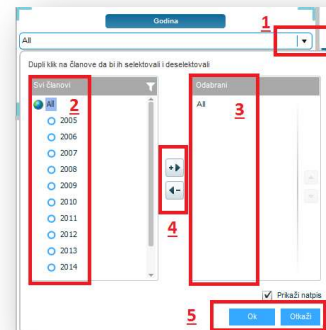
U ovom se području (označeno sa 2 na slici 4.) prikazuju podaci vezani za izabranu radnu ploču.

2.3. Područje za prikaz filtera

U ovom dijelu (označeno sa 3 na slici 4.) se nalaze filteri pomoću kojih se mogu filtrirati podaci radnih ploča prikazani u dijelu označenom pod 2 na prethodnoj slici. Postoji više tipova filtera i to padajuće liste i „check box“.

- Filter tipa padajućih listi se koristi na sljedeći način:

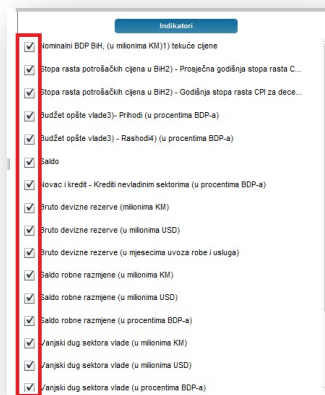
- Za otvaranje liste odaberite 1)
- U dijelu označenim sa 2 je lista svih dostupnih stavki filtera, te se oni mogu prebaciti u dio označen sa 3 gdje su članovi koje želimo prikazati na dva načina:
  - Dvostrukim klikom na svaku željenu stavku
  - Željenu stavku selektujte (kliknite jednom na nju) i prebacite je strelicom označenom brojem 4
- Kada završite, odaberite OK, ili odustanite odabirom *Cancel* označeno na slici sa 5).

VAŽNO: Često je početna postavka All (Svi članovi su prikazani). Bez obzira koliko se odabranih članova nalazilo u dijelu 3), ukoliko je tamo i All, na tabeli će biti prikazani svi članovi. Stoga ne zaboravite prilikom odabira članova koje želite prikazati, iz menija 3) izbaciti člana All. Postupak izbacivanje je identičan prethodno opisanom.

- Filter tipa „check box“ se koristi na sljedeći način:

Željene stavke filtera se klikom na kvadratić ispred naziva prikazuju ili ne prikazuju, u zavisnosti da li su selektovane ili ne.

2.4. Text box s napomenama

U ovom se području (označeno sa 4 na slici 4.) nalaze napomene vezane uz pripadajuću tabelu. Text box je moguće povećati klikom na označenu ikonu, vidi donju sliku:

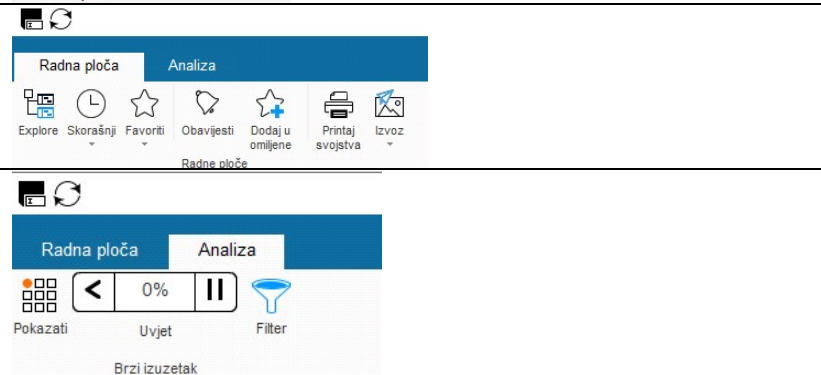

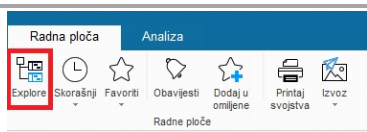
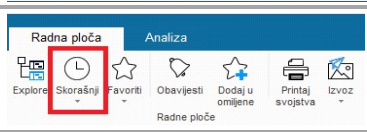
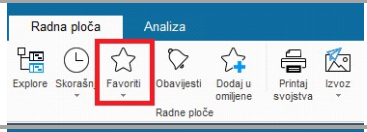
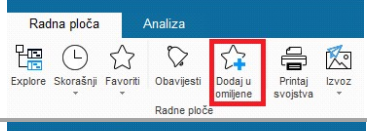
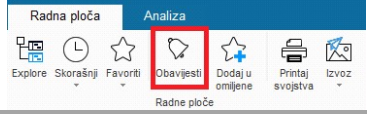
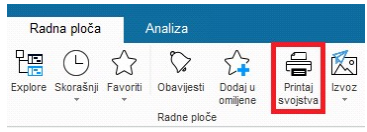
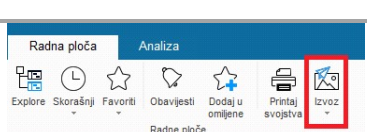
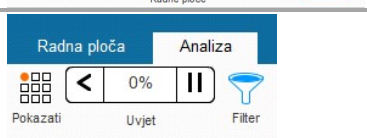
2.5. Text box s linkovima

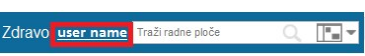
Box s korisnim elementima (označeno sa 5 na slici 4.) u sebi sadrži link na korisne prateće dokumente i linkove:

- Kontakt mail adresu webmastera (administratora aplikacije) u slučaju tehničkih poteškoća
- Kontakt mail adresu odjeljenja za statistiku, u slučaju potrebe za pojašnjenjima.
- Link na kalendar objavljivanja na starom sajtu – otvaraće se u novom prozoru
- Link na odgovarajuće metodološke napomene.

2.6. Glavni meni

Neregistrovani korisnici	
Registrovani korisnici	

2.6.1.		Ovim dugmetom prikazujemo/uklanjamo dio gdje je prikazana lista radnih ploča (dio 1) na slici 4.), te na taj način se može povećati prostor za prikaz radne ploče
2.6.2.		Ovde se pojavljuje lista 15 posljednjih otvaranih radnih ploča prijavljenog korisnika
2.6.3.		Ovde se prikazuje lista radnih ploča koje su dodane u favorite za prijavljenog korisnika
2.6.4.		Pomoću ovog dugmeta prijavljeni korisnik dodaje/uklanja radnu ploču na kojoj se nalazi u/iz favorita
2.6.5.		Pomoću ovog dugmeta dodajete e-mail obavještenja vezana za izmjenu ili dopunu podataka
2.6.6.		Pomoću ovog dugmeta vršite prilagođavanje i štampanje u PDF format s mogućim dodavanjem teksta u footer i header te podešavanje veličine stranice (Letter, Legal, A4, A5) i orijentacije (Portrait, Landscape)
2.6.7.		Eksport podataka radne ploče u željeni format (PDF, Excel, Image i Email)
2.6.8.		Dio menija vezan za analizu podataka - Ova funkcionalnost omogućava jednostavan i brz uvid u cjelokupne podatke u tabeli, uspoređujući rast ili pad vrijednosti u tabeli u odnosu na zadane parametre

2.6.9.		Dugmad „Save As“ i „Reload“, koja se koriste da bi se radna ploča spasila u privatni folder, odnosno da bi se ponovo učitali (osvježili) podaci
2.6.10.		Dio koji služi za promjenu podataka i passworda registrovanih korisnika

2.6.1. Prikazivanje i uklanjanje liste radnih ploča / izvještaja

Ovo dugme služi za prikazivanje i uklanjanje sekcije s listom svih radnih ploča / izvještaja podijeljenih po jezicima i područjima statistike. Sve što je potrebno uraditi jeste kliknuti na dugme kako bi se sekcija prikazala, odnosno uklonila.

2.6.2. Nedavno otvarane radne ploče / izvještaji

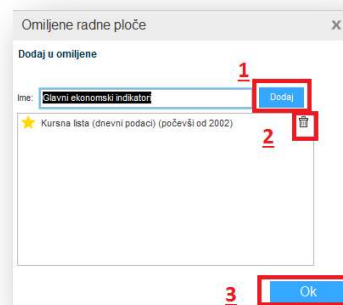
Ova funkcionalnost služi za prikaz zadnjih 15 radnih ploča / izvještaja kojima je pristupao registrovani korisnik. Klikom na dugme otvara se lista s nazivima radnih ploča kojima se nedavno pristupalo. Klikom na bilo koji izvještaj iz liste, on se automatski i otvara.

2.6.3. Favoriti

Ova funkcionalnost u meniju služi za prikaz liste radnih ploča koje je registrovani korisnik označio kao favorite. Klikom na dugme otvara se lista gdje se klikom na bilo koji izvještaj iz liste on automatski i otvara.

2.6.4. Dodavanje radne ploče u listu favorita

Ova funkcionalnost služi za dodavanje i brisanje radnih ploča u listu favorita. Taj postupak se vrši na sljedeći način. Klikom na dugme otvara se prozor pomoću koga se vrši dodavanje radne ploče koja je otvorena u listu favorita. Klikom na dugme „Add“ označeno sa 1 na sljedećoj slici vrši se dodavanje radne ploče u listu favorita. Klikom na dugme korpe za smeće označene sa 2 na sljedećoj slici vrši se brisanje radne ploče iz liste favorita. Nakon navedenih radnji, klikom na dugme OK označeno sa 3 na sljedećoj slici vrši se snimanje izmjena.

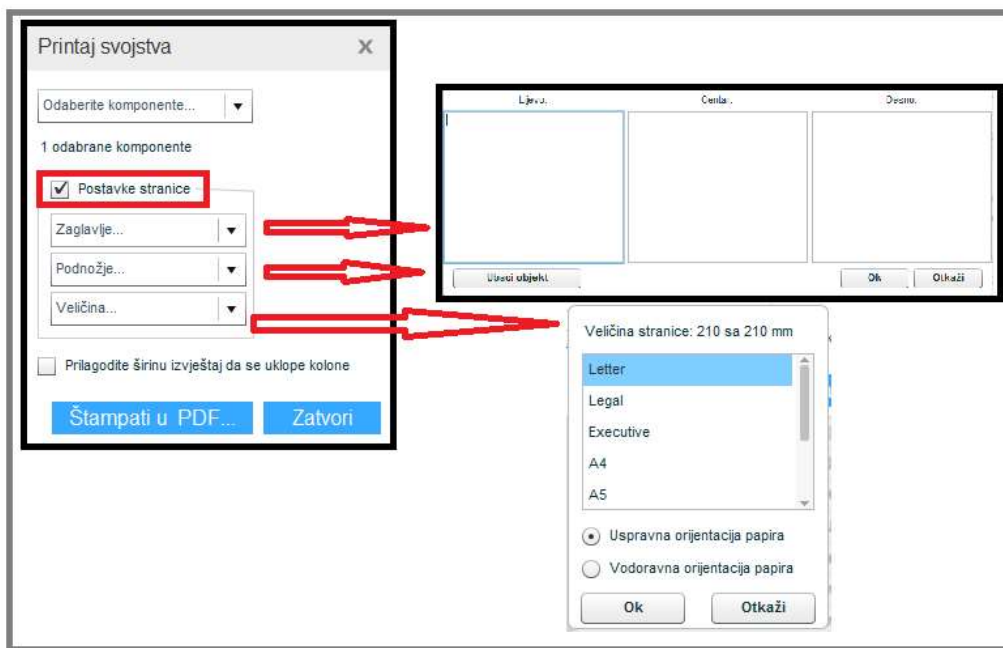

2.6.5. Prilagođeno štampanje u PDF

Ova funkcionalnost omogućava prilagođen ispis sadržaja radne ploče u PDF format, i to s mogućim dodavanjem željenog teksta u footer i header te podešavanja veličine stranice (Letter, Legal, A4, A5) i orijentacije (Portrait,

Landscape). Klikom na dugme otvara se prozor u kome se može unijeti željeni tekst u footer i header i to u 3 polja (lijevo, centralno i desno), te izabrati veličina stranice te orijentacija. Prozor i mogućnosti su prikazane na sljedećoj slici, gdje je potrebno čekirati kvadratić „Page Settings“ te klikom na liste Header i Footer se otvara dio za unos teksta u neke od ponuđenih pozicija te klikom da listu Size otvara se dio za odabir veličine stranice i orijentacije. Nakon podešavanja klikom na dugme Print to PDF..., kreira se prilagođeni PDF file.

2.6.6. Export podataka u željeni format

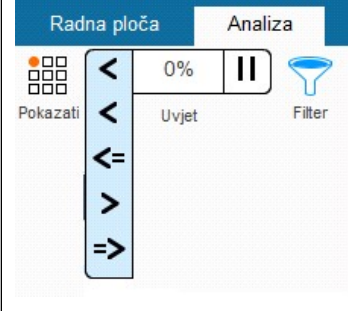
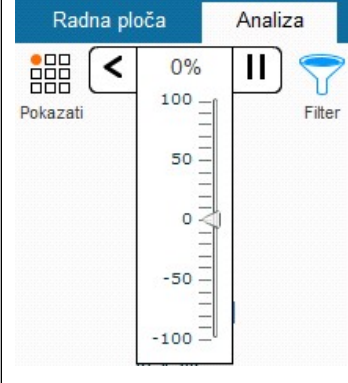
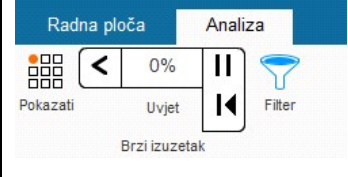
Ova funkcionalnost omogućava eksport podataka s radne ploče u PDF, Excel, Image i Email, odabirom željenog formata iz menija Export kao na sljedećoj slici.

2.6.7. Analiza podataka - One-click Insight

Ova funkcionalnost omogućava jednostavno poređenje podataka u tabeli, uspoređujući rast ili pad vrijednosti u tabeli u odnosu na prethodni podatak (recimo prethodni kvartal ili mjesec) ili paralelni (recimo isti kvartal ili

mjesec u prethodnoj godini) period. Klikom na ovu ikonu aktivira se ova opcija . One-Click insight se sastoji od sljedećih elemenata:

	<p>Na ovom mjestu imamo izbor želimo li usporediti periode na način da su manji (<), manji ili jednaki (<=), veći (>) ili veći ili jednaki (>=) u odnosu na prethodni ili paralelni.</p>
	<p>Ovdje odabiremo iznos u postocima za koji želimo uvid u stanje. Iznos u postocima možemo namjestiti na jedan od sljedećih načina: na slideru, strelicama gore/dolje ili iznos jednostavno upisati u za to predviđeno polje</p>
	<p>Ovdje biramo želimo li usporediti vrijednost s prethodnim periodom (recimo ako su kvartali u pitanju)</p>

Na tabeli će se označiti svi iznosi koji su u okvirima onih koje smo postavili:

Uvoz-Yuoo-Import (u hiljadama KM)

Grupa proizvoda	Period: Razdoblje: Prethodni													
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016						
								Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	12 2016		
UKUPNO	12,355,179	13,616,238	15,525,428	15,252,842	15,189,792	16,199,278	15,851,863	3,527,397	4,194,828	4,089,593	1,452,758	1,397,390	1,497,300	13,0
III ŽIVOTNJE I PROIZVODI ŽIVOTNJSKOG PORIE...	375,377	371,698	414,636	424,957	442,741	456,650	520,375	97,205	116,596	129,191	46,659	50,447	47,500	34...
III PROIZVODI BILJNOG PORIEKLA	525,900	652,151	681,812	755,794	663,581	719,282	756,806	189,828	192,439	193,294	62,139	54,300	64,369	54...
III B. MASTI, ULJA I VODIKOV ŽIVOTNJSKOG LI BIL...	111,275	103,328	146,437	171,923	162,279	150,895	167,289	43,172	49,245	47,073	19,543	24,567	22,092	14...
III V. PROIZVODI PREHRAMBENE INDUSTRIJE, PČA...	1,376,395	1,425,223	1,527,069	1,513,868	1,452,792	1,434,188	1,446,502	321,292	377,969	388,860	131,542	130,715	139,294	80...
III V. PROIZVODI IMERALNOG PORIEKLA	1,999,328	2,743,905	3,456,700	3,229,037	3,045,218	2,813,154	2,257,994	380,661	525,084	519,135	166,617	183,200	240,868	14...
III V. PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE IJI SRODNIH...	1,260,608	1,345,797	1,475,479	1,522,537	1,475,365	1,565,530	1,571,876	371,921	424,755	396,711	128,445	139,597	142,898	10...
III VII. PLASTIČNE MASE, KAUČUK	648,132	725,141	800,423	846,829	858,813	949,917	1,007,349	233,500	283,230	284,308	97,437	93,457	83,037	59...
III VIII. KOŽA, KRZNA, SEDLARSKI PROIZVODI, RUČ...	200,647	297,960	382,871	397,824	426,147	482,344	492,807	154,529	134,420	103,071	44,156	49,699	38,899	33...
III IX. DRVO, DRVENI USGALI, PLUTO, PROIZVODI OD...	155,512	154,310	168,228	157,991	165,329	191,345	206,152	50,899	64,811	61,522	20,572	18,809	19,441	14...
III X. CELULOZA, PAPIR I KARTON	356,563	372,134	390,437	353,311	352,282	387,356	387,737	94,908	103,297	103,693	35,420	32,724	35,462	26...
III XI. TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	664,936	708,098	754,905	734,726	827,289	896,164	1,023,516	248,688	282,690	276,455	106,110	96,556	92,665	68...
III XII. OBUĆA, ŠEŠIRI I OSTALA POKRIVALA ZA GL...	212,737	226,373	252,119	251,072	276,746	329,180	335,727	94,709	71,212	68,247	31,110	23,955	20,829	24...
III XIII. PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I S...	285,140	283,649	296,959	294,295	290,020	302,855	313,847	65,572	96,906	96,201	29,698	25,179	23,800	15...
III XIV. BESI, PLEMEŃI METALI I NJIHOVI PROIZVOD...	11,123	12,154	14,214	11,489	12,542	13,938	12,887	3,503	3,587	3,536	1,241	1,311	1,261	1...
III XV. BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH MET...	1,075,039	1,208,186	1,384,943	1,330,127	1,399,894	1,508,247	1,536,821	341,452	422,716	389,977	149,347	136,277	134,645	10...
III XVI. STROJEVI, ELEKTROTEHNIČKA OPREMA, AP...	1,840,200	1,764,427	1,870,228	1,881,069	1,666,631	2,338,036	2,198,344	480,349	578,339	567,311	201,121	205,169	233,399	13...
III XVII. VOZILA, AVIONI, PLOVILA	804,693	755,514	1,053,746	999,931	936,730	1,037,815	1,070,496	209,001	308,382	293,460	103,572	87,357	98,807	66...
III XVIII. OPTIČKI, MUZIČKI, MEDICINSKI INSTRUMENTI...	182,937	242,996	191,676	211,694	191,221	192,811	218,000	49,840	58,553	50,338	19,414	17,789	25,900	13...

Nadalje, ukoliko uključimo opciju filtera , ove će vrijednosti biti jedine prikazane na tabeli:

Uvoz-Yuoo-Import (u hiljadama KM)

Grupa proizvoda	Period: Razdoblje: Prethodni													
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016						
								Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	12 2016		
UKUPNO								3,527,397						13,0
III ŽIVOTNJE I PROIZVODI ŽIVOTNJSKOG PORIE...								97,205						34...
III PROIZVODI BILJNOG PORIEKLA								189,828			62,139			54...
III B. MASTI, ULJA I VODIKOV ŽIVOTNJSKOG LI BIL...								150,895		43,172				22,092 14...
III V. PROIZVODI PREHRAMBENE INDUSTRIJE, PČA...								321,292						80...
III V. PROIZVODI IMERALNOG PORIEKLA								380,661						14...
III V. PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE IJI SRODNIH...								371,921		396,711	128,445			10...
III VII. PLASTIČNE MASE, KAUČUK								233,500						83,037 59...
III VIII. KOŽA, KRZNA, SEDLARSKI PROIZVODI, RUČ...								154,529		103,071		40,890		33...
III IX. DRVO, DRVENI USGALI, PLUTO, PROIZVODI OD...								50,899		61,522				14...
III X. CELULOZA, PAPIR I KARTON								94,908						26...
III XI. TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI								248,688						68...
III XII. OBUĆA, ŠEŠIRI I OSTALA POKRIVALA ZA GL...										71,212		31,110	23,955	20,829 24...
III XIII. PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I S...												29,688	25,179	23,800 15...
III XIV. BESI, PLEMEŃI METALI I NJIHOVI PROIZVOD...												3,336		1,261 1...
III XV. BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH MET...												389,977	136,277	10...
III XVI. STROJEVI, ELEKTROTEHNIČKA OPREMA, AP...														13...
III XVII. VOZILA, AVIONI, PLOVILA														66...
III XVIII. OPTIČKI, MUZIČKI, MEDICINSKI INSTRUMENTI...														13...

Važno: Ona funkcionalnost je implementirana na onim izvještajima na kojima je to dozvoljavao zadani format datuma.

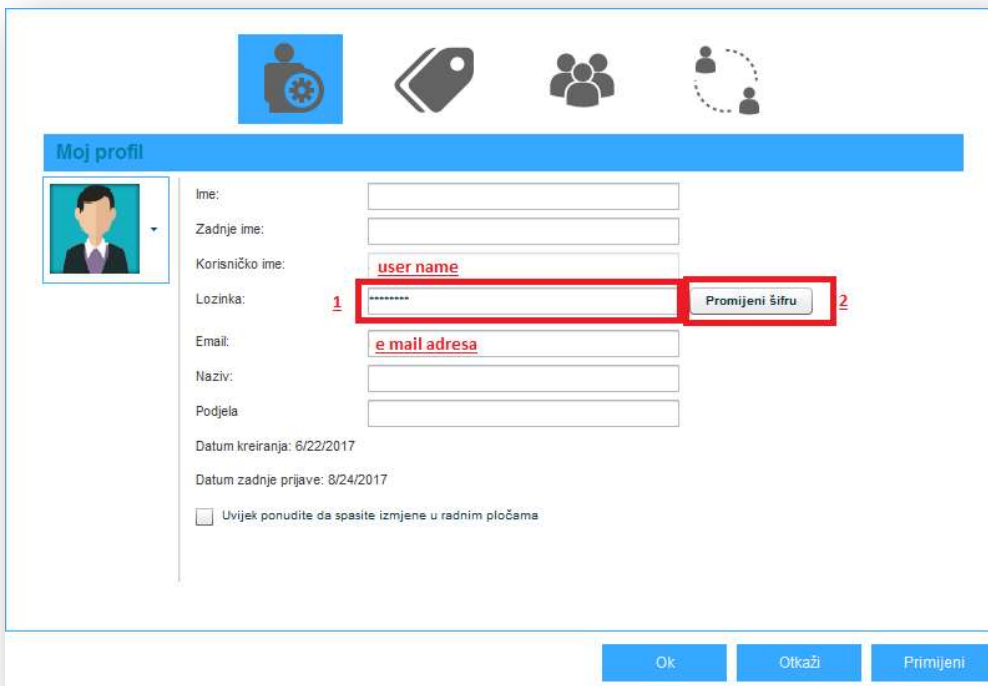
2.6.8. Save As, Reload

Funkcionalnost Save As imaju samo registrovani korisnici i s njom mogu u svoj privatni folder da sačuvaju prilagođene radne ploče.

Funkcionalnost Reload imaju svi korisnici i s njom ponovo osvježe/učitaju radnu ploču s inicijalnim podacima i strukturom radne ploče.

2.6.9. Izmjena lozinke i podataka o korisniku

Ovu funkcionalnost imaju samo registrovani korisnici, gdje se klikom na naziv korisnika u gornjem desnom uglu otvara prozor za administraciju podataka prijavljenog korisnika, kao na sljedećoj slici:

Moj profil

Ime:

Zadnje ime:

Korisničko ime:

Lozinka:

Email:

Naziv:

Podjela:

Datum kreiranja: 6/22/2017

Datum zadnje prijave: 8/24/2017

Uvijek ponudite da spasite izmjene u radnim pločama

Ok Otkazi Primijeni

Password se mijenja tako što se u polje označeno s 1 upiše novi password te se klikne na dugme označeno s brojem 2 „Edit Password“ nakon čega se klikne na dugme „Apply“ i „OK“.